

van zijn heer ontlopen. Zóó nu geneest de HEERE Zijn knecht. Hij heeft maar één gebod: „Keer terug naar de plaats waar Ik u gezet heb en wees alleen gehoorzaam". Elia moet weten, dat God Zijn genade werken voortzet en dat ook hij daarom moet voortwerken. De HEERE zal het voortzetten tot het voldeindigd is in Christus. Hij laat niet varen het werk Zijner handen. Dat moeten wij ook nu weten. De HEERE zet het groote werk van Zijn genade voort tot het zijn voltooiing vindt in de wederkomst van Christus. En wij ontvangen de roeping met Hem mee te werken en op Zijn weg in gehoorzaamheid alleen voort te gaan.

Dr. M. B. VAN 't VEER †.

GEBED OM DEN WEDEROPBOUW DER KERK. ¹⁾

Jesaja 63 : 7-19.
Jesaja 63 : 16, 17.
Ps. 56 : 5.
Ps. 89 : 20 (laatste regel).
Ps. 80 : 1, 2, 9, 11.
Ps. 131 : 3.

Broeders en Zusters in onzen Heere Jezus Christus. Er is blijdschap en dankbaarheid in onze harten. Zoo de Heere wil hopen we op den dag van morgen voor het eerst na den oorlog en voor het eerst na de beroering en vrijmaking der Gereformeerde kerken in deze landen weer onzen traditioneelen Kamper Schooldag te houden. En door de goede gunst des HEEREN hopen we dan tevens voor de School dezer kerken een nieuw gebouw in gebruik te mogen nemen.

Ik zeg deze dingen met opzet en nadruk zóó. Want we houden morgen niet onzen eersten Hoogeschooldag, maar den zooveelsten van een reeds lange reeks. En zoo de Heere wil gaan we morgen niet een nieuwe Theologische Hoogeschool openen, maar voor de School der kerken, tot welker stichting de Generale Synode van 1854 besloot, slechts een nieuw gebouw in gebruik nemen. De Hoogeschool voor welke wij vanavond het aangezicht des HEEREN gaan zoeken is wel door den nood gedwongen verhuisd, maar niet veranderd, in onderscheiding van een andere soortgelijke inrichting in deze stad, die wel met schijn van recht kan zeggen niet verhuisd te zijn, maar die noch voor God, noch voor Zijn heilige Gemeente vermag te bewijzen, dat ze niet is veranderd.

Bij alles wat we verloren in de bange dagen, die achter ons liggen, bij al de berooving onzer goederen, die we overigens met blijdschap zullen dragen, mogen we den HEERE danken, dat we onze Theol. Hoogeschool mochten behouden en uitbreiden en dat we als in de dagen van ouds, morgen weer onzen ouden Schooldag mogen houden.

Daarom is er dankbaarheid en blijdschap in onze harten.

Intusschen, die blijdschap en dankbaarheid zijn niet onvermengd. We treuren om de breuk. We treuren om plaatselijke kerken, die vroeger mede deze Hoogeschool in stand hielden en die zich thans vreemd en ver van haar houden. We treuren om broeders, die vroeger, toen de School der kerken werd bedreigd, voor haar de wacht betrokken, en die thans in die School en die kerken bestrijden. En we zullen niet zonder droefheid op den dag van morgen wéér anderen missen, die in vroegere jaren tot de getrouwe bezoekers van den Schooldag behoorden. Al voegen we er in één adem aan toe, dat er ook anderen zijn, die vroeger van verre stonden en die den HEERE thans danken, dat deze School der Kerken er is, ja, dat mede van haar uit de ontgolving aan de greep van een schoolsch wetenschappelijk en een synodaal-hierarchisch dwangstelsel, de Vrijmaking der kerken beginnen mocht.

En wanneer we vanavond het aangezicht des HEEREN zoeken in het gebod, dan vergeten we en die ontrouwe kerken en die van ons vervreemde broeders en zusters niet. Wij voelen, bij al onze blijdschap en vreugde, de schrijnende pijn, dat dit alles in de Geref. Kerken in deze landen gebeuren kon.

Erger, we gevoelen daarin een oordeel Gods. Hij deed en doet ons van Zijn wegen dwalen. Hij verstokt het hart van Zijn volk, dat het Hem niet vreest. Hij is het, die in al de verschrikking van de laatste jaren, de zonde van Zijn kerk, de verlatenheid van Zijn verbond en woorden, bezoekt. In die situatie gaan we vanavond bidden. En daartoe openen we eerst het Woord Gods, dat U vindt in

Jesaja 63 : 16 en 17:

Gij toch zijt onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet, Gij o Heere zijt onze Vader, onze Verlosser van ouds af is Uw naam. Heere, waarom doet Gij ons van Uwe wegen dwalen? Waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vreezen? Keer weder om Uwer knechten wil, de stammen Uws erfdeels.

U dit woord ontsluitend, bepaal ik U bij:

het gebed om den wederopbouw der kerk:

en we zien daarbij achtereenvolgens hoe in dit gebod:

1ste de valsche roem in de verbondshistorie wordt afgelegd;

2de de verbondswraak wordt afgebeden;

3de de verbondsbelofte wordt aangegrepen;

4de de verbondsvernieuwing van den HEERE begeerd wordt.

Dat is wel het eerste, dat ons in dit gebod van Israël om den wederopbouw der kerk treft, dat het volk, dat hier bidt, zóó grondig zijn valschen roem in de verbondshistorie heeft afgelegd: „Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet". Want dit is een van de permanente zonden van de oude Hebreuwsche kerk geweest, dat zij telkens weer in het verleden, in de historie van Gods verbond valsch beroemd heeft. Op zichzelf gaf dat verleden, de historie van het verbondsvolk, stof tot roemen in overvloed. Want Israëls historie was een historie, die haar weerga niet vond en Israëls volk was een onvergelyklijke natie. Heel Israëls geschiedenis is één machtige illustratie van de woorden, die Mozes in zijn afscheidsrede in de vlakke velden van Moab sprak tot het volk: „Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is aan U gelijk een volk, door den HEERE verlost". Maar toen Mozes zoo van Israël als van een onvergelyklijk volk sprak, had hij tevoren gezegd, waarom Israël zulk een onvergelyklijk volk was. Israël was een geheel eenig volk, omdat het het volk was van een onvergelyklijk God: „Niemand is er, gelijk God, o Jeschurun, die op den hemel vaart tot uwe hulp, en met zijn hoogheid op de bovenste wolken". En omdat deze eenige, geheel onvergelyklijke God, de HEERE Israël tot Zijn volk had aangenomen, en onvergelyklijke daden van genade en verlossing aan dit volk had gedaan, daarom was ook Israël een onvergelyklijk volk. Daarom bood ook Israëls historie stof om te roemen in overvloed.

Stof om te roemen in den HEERE.

En nu is dit de permanente zonde van Israël geweest, dat het telkens naar de feiten, de data van het verleden gezien heeft, zonder voor den God van het verleden oog te hebben. Dan ging het niet tot meerdere glorie van God, maar tot meerdere glorie van zichzelf en van zijn vaderen in zijn glorievol verleden roemen. Dan was het den geloofsblik op het verleden volkomen kwijt. Dan zag het in zijn historie niet meer den HEERE, die de dingen die niet zijn roept alsof ze waren, en die hetgeen niets is, verkoos tot heerlijkheid, maar het zag in dat verleden alleen maar zijn eigen vleesch en bloed blinken. Dan zag Israël alleen maar de groote figuren van het voorgelicht. Met name Vader Abraham en Vader Jacob. Abraham: dien grooten Vader, den vriend van God en Jacob, den geweldige, die het in den nacht van den Jabbok toch maar volgehouden had tegen den Engel Gods. Die Engel had het toch maar af moeten leggen tegen hem en Hij had Jacob niet kunnen laten gaan zonder hem te zegenen. Als een Israël een die met God geworsteld en God overwonnen had, was Jacob zegevierend uit het strijdperk getreden. Als de strijder Gods. En wanneer Israël zoo eens die groote dingen uit zijn historie mocht komen te overdenken, dan rees zijn zelfgevoel en zijn gevoel van eigenwaarde; daar was toch maar geen natie ter wereld, die op zulk een verleden kon bogen en op zulke Vaderen prat kon gaan: Abraham, de Vriend en Israël de strijder Gods. En dan voelden ze zich: wij zijn Abrahams zaad, Israël is onze vader.

Dat zat den Joden, bijzonder in Jesaja's dagen in vleesch en bloed. We weten, dat een van Jesaja's tijdgenooten, de profeet Amos, met dien valschen roem van Israël heeft te worstelen gehad. In de dagen van Amos roemde Israël in zijn historisch verleden: „Zoo'n natie als wij, vindt ge maar nergens. Wij zijn toch maar door zeeën en door woestijnen en uit Egypte gegaan! Voor ons werden „bergen vlak en zeeën droog". En tegen dien valschen roem heeft Amos in geworsteld. Hij heeft tegen Israël gezegd: die feiten op zichzelf zijn niets bijzonders. Zoo zegt de HEERE: zijt gij leden Mij niet als de kinderen der Mooren, o kinderen Israëls? Ik heb Israël opgevoerd uit Egypte en de Filistijnen uit Kreta door de zee en de Syriërs uit Kir door de woestijn. Zoo wordt die valsche roem van Israël door den HEERE neergeslagen. Die afval van het geloof. Want dat was het. Israël zag zijn historie niet meer als een historie waarin God Zijn genade verheerlijkt had, maar als een verleden, waarin Israël zelf Israëls vaderen, Israëls vleesch en bloed over God en menschen had getriumfeerd.

En die valsche roem, dat is de zonde, broeders en zusters, waarin ook wij telkens weer struikelden. Wij hadden ook als nieuwtestamentische kerk, ook bijzonder als Gereformeerde kerken in deze landen, zulk een heerlijk verleden. Maar we zien dat verleden eerst recht, als we het in het gelóof zien. Dat de zoon van God Zich een Gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren door Zijn Geest en Woord vergadert, beschermt en onderhoudt. Maar zoodra we Hem niet meer zien, dan wordt onze blik op het verleden beneveld en onze roem in dat verleden valsch. En ze was valsch in menig opzicht. Ons „nous sommes issus de Calvin", „wij zijn de geestelijke nazaten van den grooten Geneefschen Hervormer", was vaak van ijdelheid niet vreemd. We hebben zoo vaak we aan het verleden

dachten en over dat verleden spraken, vaak meer beroemd in menschen, dan in God en in Zijn onfeilbaar Woord. We hadden gelegenheid te over. De Afscheidingshedenking, de Doleantieherdenking, het V.U. jubileum, ze liggen nog versch in onze herinnering. En we hadden „wij Gereformeerden" „de vaderen der Scheiding" en „de mannen der Doleantie" vaak verheerlijkt niet zonder de zelfgenoegzame tevredenheid van te zijn „hun zonen, niet ontaard, wij heden als voor dezen den naam van hen nog waard". Toen kwam de ramp. — Een kerkontbindend kerkbederf kwam aan het licht, waarvan we — misschien op een enkele uitzondering na — niet hadden gedroomd. We zagen ons omringd van kwade herders, die niet door de deur, door de reine leer van het Evangelie met niets er af en niets er bij, waren binnengegaan, maar van elders inkwamen, om dan ook niet de schapen te weiden, maar te scheren en te slachten. En we stonden en we staan beschaamd.

Wat baat ons nu het glorievol verleden?

Wat baat ons nu die galerij der grooten in wie we beroemd hebben. Een Calvijn, een de Cock, een Kuyper, een Willem van den Bergh? Niets!

Dat is de ontdekking, die Israël gedaan heeft, toen het om zijn verlaten van den HEERE weggevoerd werd in ballingschap. Toen het zat aan Babels rivieren. Toen God de HEERE de klok 6 eeuwen terug zette. En ze wéér in Egypte zaten. Of verder nog, toen ze weer op het punt van Abrahams uitgang waren teruggekeerd, in de buurt van Ur der Chaldeen.

Toen hebben ze het gezien, dat hun roem valsch was geweest. Dat hun nu Abraham en Israël niets meer baatten. Dat Abraham, de Vriend en Israël de Strijder Gods hen niet konden helpen. En als het gebod om den wederopbouw der Kerk in de dagen der ballingschap opgaat tot den HEERE, dan belijdt Israël heel ootmoedig voor den HEERE: „Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet". Het heeft zijn valschen roem afgelegd. Het belijdt, dat het nu noch aan Abraham den Vriend noch aan Israël, den Strijder Gods iets meer heeft.

En dat mag ook ons vanavond wel in het hart geschreven staan. Want onze zonde en ons bederf is zóó hardnekkig, dat we eer we het weten, „wederom tot dwaasheid keeren". En handhaving van den valschen roem zou slechts ons waarachtig gebod verhinderen.

Het tweede, dat ons in dit boetgebed van Israël in ballingschap treft is dit, dat het de bondswraak des HEEREN árbidt. Heere, waarom doet Gij ons van Uwe wegen dwalen, waarom verhardt Gij ons hart, dat wij U niet vreezen? Israël heeft blijkens dit gebod zijn zonde gezien, ontdekt hoe groot zijn zonde en elkende zijn en het belijdt ze. Het onder Gods oordeelen verootmoedigde volk erkent hier voor den HEERE, dat het in Gods wegen niet wandelt en dat het den HEERE niet vreest. Die erkenning op zichzelf is reeds een „acte van berouw". Maar tegelijk herkent het daarin Gods hand. Het is de HEERE, die Israël dwalen doet. Die hun hart verstokt. Die Israëls zonde stráft door ze aan de zonde over te geven.

Ook vandaag.

De oordeelen Gods zijn op de aarde. En nu ik dat zeg ben ik er zeker van, dat er iemand gaat verzitten en denkt: nu komt het. Hij denkt aan den oorlog en de bommen en zoo. En ik zou niet gaarne ontkennen, dat daarin het oordeel des HEEREN is. Maar er is ook vandaag een oordeel Gods, dat tienmaal erger is. Het oordeel dat geruischloos, onzichtbaar komt. Geen enkele huisgevel zakt er scheef van en geen raamkozijn valt er van uit het lood. Het is een geestelijk oordeel, dat over de hárten komt. In kerken en bioscopen. Een oordeel der verharding en verblindung. Dan ligt er den Joden een deksel op het aangezicht als ze Mozes lezen in hun synagogen en den Christenen als ze Christus lezen in hun kerkgebouwen. Dan kunnen ze den weg des Heeren niet meer vinden. Ze zijn blind. En dan kunnen ze den Heere niet meer vreezen want hun hart is verhard.

Dat oordeel is er nu.

Over de Westeuropeesche Christenheid, over een gedoopt volk in Nederland, ook — we saazelen niet, we hulveren wél om het uit te spreken — komt het over Gereformeerde kerken in Nederland.

Dat is de wraak des Verbonds.

De wraak van Gods gesmade liefde.

Ontzettend!

Wie eerst het woord van God niet hooren wil, die kan het tenslotte niet meer verstaan en wie Gods werk niet zien wil, die kan het tenslotte niet meer opmerken. En dan bidt het overblijfsel voor héél het volk: „HEERE, wáárom doet ge ons van Uwe wegen dwalen? Waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vreezen?" Dat is geen critiek op het doen des Heeren, maar hier is hernieuwd beroep op Zijn genade. Hier is het roepen van een kind, dat onder de rechtmatige tuchting van Zijn Vader roept: Vader! Vader! En zoo heeft de HEERE, de wraak des Verbonds oefenend, Zijn paedagogisch doel bereikt. Israël, van zijn valschen roem beroofd: „Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet", zich verootmoedigend onder de wraak van Gods gesmade liefde, grijpt weer aan het eenige, dat het aangrijpen kan en aangrijpen mag.

3. De belofte Gods.

„Gij toch zijt onze Vader". „Gij, o HEERE zijt onze Vader, onze Verlosser is vanouds af Uw Naam".

Daarin
God zij
Een be
dan vo
het aa
in Chr
Middel
Vader
Die be
Zij i

We
alles k
roem o
waakt
de laa
kerke
Daar s
betrap
De bel
tus. De
vast. W
we ook
kerkev
geword
toen H
waren!
Hij on
ons nie
dier be
is in d
niet de
de HE
En op
getende
woorde

e
w
4. Zo
verbond
men U
Heere
naar U
Doe
aangene
gansche

We s
gische
Nederla
kin —
verleden
Gods ke
profeter
dat we
fessoren
jongeren
en colle
zegen v
HEERE
Geen se
mag ze
meene
die buig
als de
studente
te stelle
Verme
Afgel
de wraa
Smeel
Keer
Veni
Hersc
heil van

1) Hie
door D
Theologis

DE „K

Twee
maar ov
boek der
klaarste
mogen n
beleefd
en letwa
vinden, h
dag als
de ruim
gehuurd
blijken. E
eens gin
Twee sta
het was
Schiedam
dag! 11
2-10-'46
zij de He
dachten.

Een ve
ven toesp
komen in
en eindig
bidstond